

נִם שִׁמְגֵלָה נִם

אִז יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת

(במדבר כא,יז)

בין הניסים הגדולים שנעשו לישראל במדבר, היו ניסי נחלי ארנון. הם נרמזים בפסוקים¹: "את והב בסופה ואת הנחלים ארנון. ואשד הנחלים אשר נטה... ונשען לגבול מואב, ומשם בארה".

המדרשים מסבירים² (ורש"י מביא זאת בפירושו על התורה), שהיה שם אפיק נחל בין שני הרים גבוהים וסמוכים, ובו היו אמורים לעבור בני-ישראל. האמורים ארכו להם במערות שבתוך ההרים, והתכוונו להתקיפם כשיעברו בנחל הצר. מה עשה הקב"ה? "נודעזע ההר של ארץ-ישראל... ונתקרב לצד הר של מואב... והרגום" (את האוייבים שבמערות).

אך בכך לא תמו הניסים. "אמר הקב"ה: מי מודיע לבניי הניסים הללו?... לאחר שעברו, חזרו ההרים למקומם והבאר ירדה לתוך הנחל והעלתה משם דם ההרוגים... וישראל ראו ואמרו שירה". זו השירה שמופיעה בפרשתנו³: "אז ישיר ישראל... עלי באר".

לֹא נִלְחַמוּ

הרבה ניסים נעשו לבני-ישראל במדבר, אבל הם אמרו שירה על שניים מהם: על נס קריעת ים-סוף ועל ניסי נחל ארנון. אין זה משום שהניסים הללו היו החשובים ביותר, וגם לא משום שהיו ניסים שלמעלה מדרך הטבע. גם ניסים אחרים הצילו ממוות, מרעב ומצמא והיו על-טבעיים. אלא שהאופן המיוחד שבו

(1) במדבר כא, טו-טז.

(2) תנחומא הקת כ. במדבר רבה פרשה יט, כה.

(3) במדבר כא, יז.

התרחשו הניסים הללו, הוא שגרם לבני־ישראל לשיר שירה דווקא עליהם.

ייחודם של ניסים אלה נרמז בפסוק אחד, שנאמר בנס קריעת ים־סוף⁴: "ה' יילחם לכם, ואתם תחרישון". בכל הפעמים האחרות, כשאיימו הגויים על ישראל, נזקקו היהודים למלחמה, ושם סייע הקב"ה בידם באופן ניסי עד לניצחון (כבמלחמת עמלק, מלחמת סיחון ועוד). אך בקריעת ים־סוף ובנחלי ארנון, לא נדרש עם־ישראל לנקוף אצבע והקב"ה נלחם במקומו – "ה' יילחם לכם".

לא ידעו

בניסי נחל ארנון היה פרט נוסף: כאן התבצעה מלחמתו הבלעדית של ה' בצורה כה מוחלטת, עד שבני־ישראל, ואף משה רבנו, לא ידעו לא על הסכנה ולא על ההצלה! הם נזקקו לפעולה מיוחדת של הקב"ה כדי לדעת שקרה להם בכלל נס כה גדול.

על זה אמר הקב"ה: "מי מודיע לבניי הניסים האלה?". והוא המשיך את הנס, הכניס לנחל את באר מרים, וזו העלתה את דם ההרוגים וכו', וישראל ראו את הנס והודו עליו בשירה.

צריך לשיר

ניסים כאלה, שבהם עם־ישראל אפילו אינו נדרש להילחם באוייביו, והקב"ה הוא הנלחם במקומו, מביעים חיבה יתרה מצד הקב"ה, והם המעוררים אותנו לשיר שירת הודיה לה'.

יש לשים לב להיבט נוסף: הקב"ה עשה נס מיוחד כדי שהבאר תחשוף לעיני העם את נס הצלתם, דבר שיעוררם לשיר שירה. דבר זה מראה, עד כמה חשוב להודות לקב"ה על ניסיו ונפלאותיו, ועד לשירה מיוחדת.

(לקוטי שיחות כרך כג, עמ' 148)